

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fill.
Hirdetési díj: Háromhásobos petitor egyszeri hirdetés 30 fill. Többszörös hirdetésért jutányosabb. Nyíltér: minden sor 40 fill.

Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Tulipán-Szövetség — Magyar Védőegyesületnek és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Eperjesen, Szébeni-út 14. sz.
Kiadóhivatal: Kósch Árpád könyvnyomtató-intézete Eperjesen, Fő-utca 59. sz.

A vidéki tudományos gócpontok berendezése kérdéséhez.

írta dr. Tarczay Kálmán.

Nem hosszú idő előtt értesültünk e lapok útján, hogy dr. E. Nagy Olivér kassai jogakadémiai tanár külföldi körútjáról hazatért, miután ott több városban magyar közjogi előadásokat tartott előkelő hallgatóság előtt. Sokan vannak az országban, kik ezt a, hazafias érzésű, kitünő jogtudósunkat csak ezen körútja alkalmából ismerték meg; de itt nem az a szándékom, hogy ezen, külföldi tevékenysége alatt a haza körül szerzett érdemeit magasztaljam; hisz' ezt a napi eseményeket tárgyaló kül- és belföldi napilapok már alaposan megtették, és a hálás nemzet még ezentúl is kénytelen lesz a jövő ezen emberével foglalkozni. Én most dr. E. Nagy Olivér csak azon cikkére akarok reflektálni, mely 1908. május havában az EPERJESI LAPOK-ban «Kulturális állapotok a vidéken» cím alatt jelent meg és, a mint azt itt mindjárt meg kell jegyeznem, nyom nélkül el is hangzott. Sem vidéki tudósaink nem siettek a felszólításban kifejtett, nagyhorderejű gondolatnak megvalósítására, sem pedig a központ irányadó köréi nem nyilatkoztak pártfogólag dr. E. Nagy Olivér terve mellett.

Ugyan mi is volt az említett cikkben? Mi volt a szerző gondolatmenete? Azt írta, hogy «bizony elérkezett már az ideje, hogy nemzetünk kebelében a vidéken keletkezzenek kulturális gócpontok, hogy ezek a budapesti centralizmus gyámsága alól felszabadulva, áttörjék annak csak látszólag erős, mert futóhomonokból épült sánczeit, és egészséges, friss vért hozzanak a budapesti tudományosság és irodalom magyartalan, minden önérzet és önállóság nélküli, minden ízében fertőzött és romlott testébe, mely az igazi nemzeti érzéssel csak visszaél és a jó vidékiekkel szemben fölnyeres göggel henczeg és főleg azoknak szentimentalizmusára és hálás hiszékenységére spekulál. Hihetetlen, mily nagy brutalitással monopolizálnak a központban minden irodalmi törekvést; botrányos, mennyire lebecsülik a vidéken jelentkező tudományos munkásság értékét. Ha valakit ismeretségei egy-egy előkelőbb

budapesti lap kötelékébe juttatnak, hihetetlenül tud az nagyra nőni, mert, hiába, a közönség nincs elég erős kritikai érzékkel megáldva, s ha folyton azt hallja ily magasnak vélt helyről, hogy ez vagy amaz milyen kiváló író, tudós vagy művész, elhiszi anélkül, hogy saját maga megbírná azt.»

És mi történt e cikk megjelenése óta? Lestem itt a távolban a híreket, de hiába! A központ, a vád igaz voltának súlya alatt nem vágott vissza és gögös fölényrel a támadásra nem is reagált; *vidékiünkön pedig ily tudományos gócpontok nem keletkeztek, vidéki tudósaink nem ébredtek föl, és a vidék változatlanul megmaradt a központ gyámsága alatt, azsal együtt továbbra is önállóság és önérzet nélkül áll, és túri egykedvűen a lebecsülést, az erőszakoskodást és a maga szegényét.*

Ha nem ismerném a vidéken élő és ott működő magyar tudományos embereink számát, azt kellene gondolnom magatartásuk után ítélve, hogy olyanok, kik e címre valóban igényt tarthatnak, nincsenek is.

Aggódva nézünk tehát körül: miért nem siettek elég nagy számban létező vidéki tudósaink az említett jogtanár ezen lelkes eszméjét fölkarolni; miért nem lépett ki a vidéki tudósok egyike sem a küzdőterre, hogy a cikkben megnyilatkozó nagy eszmével behatóan foglalkozdjak? Talán csak nem azért, mert a cikk vidéki lapban jelent meg? Avagy magasztosabb lett volna az eszme, hathatósabb a felszólítása, érdemesebb annak keresztülvitele, ha központi, nagy napilapban jelent volna meg?

Pedig a vidéki magyar művelődést vezető és fentartó társadalomnak kötelessége lett volna ez eszmét fölkarolni, azt megvitatnia és a követendő további magatartást megállapítania. A vidéki tudóstól is megvárjuk, hogy lovagias és hazafias legyen. Hol rejtőznek tehát vidéki kulturális intézményeink ama számos tényezői, hol szunnyadoznak szellemi hőseink, miért nem szálltak síkra? Egy szóval: mi az oka annak, hogy dr. E. Nagy Olivér ezen ihletes felszólítása a vidéki tudományos gócpontok megalakítására, eredménytelen maradt? Mi az oka annak, hogy vidéki tudósaink legnagyobb része önálló, hathatósan irányító tevékenységet oly ritkán

fejt ki, oly nehéz őket egy cél felé egyesíteni, buzgó tevékenységre serkenteni, főképp: mért nem akarnak, mért nem bírnak vagy mernek vidéki gócpontjaikból önértetesen és bátran szembeállni a központi tudományosság tényleg erkölcsstelen és hatalmaskodó centralizációjával?

Igen szomorú eredményre jutunk, ha a valódi okokat feltárjuk, ha a magyar tudományos élet ezen hibáit megvilágítjuk, mert ezeket fölismerni nemcsak mélyen elszomorító, de egyúttal bosszantó is. Majdnem valamennyi vidéki tudósunk valamely kulturális intézmény kötelékébe tartozik és vagy az egyházi, vagy az állami hatóságnak alá van vetve. Ott, első helyen, a neki kiszabott munkát kell elvégeznie, mert ettől függ fizetése, a magasabb rangfokozatok elérése s egyéb anyagi előnyök, végre esetleg még titulusok kiérdemlése, kívánatos helyekre való áthelyezés stb. Hogy pedig ezen évtizedes hajszában mentül több és mentül fényesebb legyen a zsákánya, mindvégig alázatos és jó gyermeknek kell maradnia, hogy az általa elnyerni sikerült központi szentjeinek jóindulatát valahogy el ne játsza s el ne veszítse. Otthon ugyan, ha nagyobb családja van, küzködni kell a mindennapi megélhetés ezer rémeivel, de e társadalmi életben, állásához mérten, rangjához, tekintélyéhez illően kell szerepelnie feleségével, felnőtt leányaival. Hivatalos teendőinek sokasága, belső és külső, titkos és nyílt kellemetlenségei, végre nagy materiális gondjai erősen zaklatott tudósunkat képtelenné teszik arra, hogy tudományával még kötelezettségén kívül is bajoskodják. A legnagyobb rész azért ezt nem is teszi soha, lemorzsolja tompa megadással mindennapi feladatát, vonja az ígát, melybe a sors befogta, magasabb szárnyalásra mindinkább képtelenebb lesz, és hogy a rendszer által követelt, egyenlőségű munkáját kibírassa, megszereti kisebb-nagyobb mohósággal a társadalmi szórakozásokat, a játékok, az ivást, megutálja az íróasztalát, úgy, hogy mire öregebb lesz, már csak a czíme emlékeztet arra, hogy valaha a tudományosság lelkes képviselője volt.

És ez teljesen érthető is, mert a valódi tudósok függetlennek kell maradni, önállóan és gondmentesen, hogy tudományát előrevihesse, kutatásokat ez-

AZ «EPERJESI LAPOK» TÁRCZÁJA.

A levegő hőse.

írta Julius.

A mióta egyik fővárosi napilap kötelékébe tartozom, s, mint hozzáértő, én bírálom el a beküldött technikai cikkeket, rengeteg kellemetlenséget okoztak nekem az úgynevezett föltalálók. Hiába minden kifogás, hogy most nem érek rá, jöjjenek máskor, el nem mozdulnak az ember nyakáról addig, a míg végig nem hallgatjuk őket s át nem vizsgáljuk primitív rajzaikat.

A legtöbb baj természetesen azokkal a fantasztákkal van, a kik a repülőgépet találták ki. Valamennyi tud repülni a — papiroson, jobban, mint akár Blériot. Legalább száz magyarnak mondtam szemébe az igazságot, de nem hitte el. Akadt köztük oly erőszakos föltaláló is, a ki végre elérte célját, mert — repült, a szerkesztőségi szolgák jóvoltából.

Az idén nyár elején végre annyira üldöztek a föltalálók, hogy szabadságot kértem s, hogy a sok boldondosterv helyett igazi repülőgépekben gyönyörködhessem, elutaztam hosszabb tanulmányútra Franciaországba.

Két hetet azzal töltöttem, hogy a különféle rendszerű aeroplánokat tanulmányoztam. Valamennyit láttam fölszállani. Csodálattal töltött el a sok repülőgég, mint a technika tudás legmodernebb produktuma. A szeretetreméltó, barátságos aviatikusok készségesen szolgáltak magyarázattal, sőt *Farmen* egy ízben föl vitt magával. Bár csak tétlenségre készített utas voltam, mégis a levegő urának éreztem magam. Az első percekben érzett szorongást föl váltotta a biztonság tudata. És valami kimondhatatlan gyönyörűség fogott el. Olyanféle, a mit álmlában szokott érezni az ember, a mikor megnyergelve a felhőt, végigszánt az ember az égen.

Éppen abban az időben, a mikor Franciaországban időztem, nagy volt a vetélkedés, ki nyeri el a pálmát a La Manche-csatornán való átrepüléssel. Calais köz-

leben több aviatikus gyakorlatozott. *Latham*, gr. *Lambert* és *Blériot*. Napok, órák kérdése volt, melyik indul el előbb veszedelmes útjára.

Odautaztam. Éppen jókor. Egy sereg külföldi kollégával fuvattuk magunkat a sargattei fokon a dühöngő széllel. Kitarottunk. Sohasem felejttem el azt a nagy-szerű pillanatot, a mikor végre elsőnek *Latham* merészen nekivágott a tengernek. Mint valami óriás madár, a mely kiterjesztett szárnyával szeli a levegőgeget, repült. Izgatott percek multak el. Sikertült-e, nem-e? Mintha csak testvérünk indult volna csatába, szívszorogva lestük Doverből a dróttalan távirón a hírt, odaérkezett-e *Latham*? Végre megjött a balsikerről szóló jelentés: *Latham* a tengerbe zuhant, de őt magát megmentették.

Latham legveszedelmesebb vetélytársa, *Blériot*, élénken sajnálta bajtársa kudarcát, a mi arra vall, hogy nem olyan hőse a tudománynak, mint például *Peary*, a ki egy kanál vízben megfojtaná *Cookot*.

Grand Café BERGER nagykávéház

KASSA, a színházzal szemben — legfényesebben berendezve

megnyilt!

Az eperjesiek találkozóhelye!

közölhessen, és lelkes mérközéssel fölvehesse a tudományos harcot is, ha szükség van rá.

De a magyar vidéki városokban ily valódi, független tudósok, ily tudományhősök csak elszórván találhatók, itt-ott egyesek, talán gazdag szülők vagy apók, vagy gazdag egyházak támogatása mellett.

Az igaz tényállás tehát az, hogy a magyar vidéki tudós rendszeresen zaklatott, sorsával ki nem békült ember, ki tudományát bizony alig viheti előre, tudományos czáfolatokba és vitatkozásokba pedig nem is bocsátkozhatik saját személyének és érdekeinek érzékeny károsítása nélkül. A vidéki tudósok legnagyobb része egyéniségüktől megfosztott, már kiképezettségük idején a mai rendszer számára trenírozott munkásai a közoktatásügyi nagy gépezetnek; tudós egyéniség, önértékes, önálló kutató, problema-fejtő, tudományos vitákat rendező nem is lehet az államadta korlátok keretében. A tanulóifjúság pedig csak azt veszi át tudományából, a mit okvetlenül kell tudnia a végből, hogy a vizgán becsülettel átessék. Egyebet és többet sem nem kíván, sem nem kap, mert azt a mai rendszer teljes lehetetlenné teszi. Oly alakok, mint pl. *Hasslinszky* Frigyes eperjesi tanár volt († 1896.), már csak a magyar mondakörbe illenek. Hogy ily önértékes, önálló, tanári helyén bámulatosan termékenyítő, rengeteg munkát elbíró, nagyszabású tanáríró, gyűjtő és gyakorló tudós lehetett, azt a mai generáció sem el nem hiszi, sem megérteni nem képes. De ő egy személyben nemcsak kitűnő tanár, hanem reprezentáló igazgató, megbízható pénztárnok, fáradhatatlan muzeumőr, könyvtárőr stb. is volt hosszú éveken keresztül az utókorra is kiható eredményével, s mindezt egy szűk szobácskában, kicsiny asztal mellett végezte s csak pár száz forint évi fizetéssel! Ez ma már alig hihető, mert a mostani rendszer ugyanezt a munkát 4—6 emberrel végezteti és sok ezer forinttal fizeti, de csak olyan eredménnyel, a milyet a mai közoktatásügyi rendszer éppen lehetővé tesz és megérdemel.

Hasslinszkyakat most már ne keressünk a járomba fogott vidéken; a sivar jelenben ez már lehetetlen is volna.

A felhozottakkal szemben érdekes lesz most az ország középpontja felé fordulni

E. Nagy Olivér jogtudor vádjával már foglalkoztam. A központra nézve azok valóban igen súlyosak. Egyebek közt azt mondja, hogy a központ mostani tudományos tevékenysége mind csak látszat és ámitás, mind leha és erkölcselen, önállóságnélküli és magyar-talan, hogy a tudományosság foka alacsony, működése hatástalan és szervezete hiányos. Hasonló kemény megítélésre akadunk gyakran az európai nyugat kritikusai részéről is; de hogy ilyen ítéletet kell olvasnunk Európa keleti részéről is, az már több ránk nézve, mint megszégyenítő. Pedig csak a minap írta a *TRIBUNA*, hogy a magyar művelődésnek nincs semmi eredeti és jellemző magyar nemzeti vonása, és hogy éppen ez ok miatt nincs is benne semmi figyelemreméltó és számbavehető, olyan, a mi gyümölcsöző és felpezsdítő hatással lehetne a többi európai kultúrára. A magyar tudományosság — mondja — semmi egyéb, mint halvány, sőt szolgai utánpótlás a külföldi tudományosságnak, egészen a plágium határáig. Szegény központ! Szegény Magyarország!

Jelen voltam, a mikor Blériot megkezdte korszakot alkotó útját a La Manche-csatornán át. Szinte bizonyos voltam sikeréről, a mikor láttam, hogy ez a vasidegzetű ember milyen méltóságosan szállt föl, akár a ki-röpített nyíl, oly egyenesen röpült a szemben levő part felé. A mikor azután megkaptuk a távirati hírt, leírhatatlan lelkesedést vett erőt a jelenvolt internacionális érdeklődő-tömeg. Ha abban a pillanatban ott termett volna köztünk Blériot, nem hiszem, hogy meg ne lincseltek volna csupa szeretetből csókkal és öleléssel.

Blériot lett ettől kezdve a levegő igazi hőse és hogy nem a szerencsés véletlen folytán jutott az aviatikusok élére, bizonyítja további sikere. Az aug. végén tartott rheimsi repülő-versenyre is elkísértem Blériot.

Mielőtt azonban beszámolnék rheimsi sikeréről, elmondok egy epizódot, a mi akkor játszódott le, a mikor Blériot a londoni lelkes fogadás után visszatért Párisba. A mikor a miniszteri üdvözlésen és vagy ezer baráti kézfogáson tülesett, egy elegáns kis ember fogta karon. Mellettük álltam és hallottam párbeszédüket.

— Charles Müller vagyok és gratulálok.

— Louis Blériot. Mi tetszik?

— Itt melegebben meg kell ígérnie, hogy az őszszel eljön Budapestre a monoplánjával.

Blériot jót nevetett az ajánlaton és jókedvében megígérte Müllernek, az ügyes imprezáriónak, hogy fölszáll Budapesten.

Ezt a hevenyében tett ígérését be is váltja, mert okt. 17-ikén Budapesten fölszáll.

De vajjon ez a vád csakugyan beigazolódik a tudomány összes térein s valamennyi tudóra vajjon egyenlő fokkal alkalmazható-e?

1. A jog- és államtudományi magyar tudományosságunk, beleértve történetet is, bizony egyenrangú bármely más országgal; egyes irányokban még felül is múlja azokat. Elsőrangú jogászokban, államférfiakban, hála a magyarok Istenének és Jehováának, nem szűkölködünk. Másrészt az is igaz, hogy azon tudományos férfiak közt, kik közéletünkben tudásukat rosszra használják, s gonosz és közveszélyes működést fejtenek ki, bizony legtöbb a jogászember, talán azért, mert többben vannak a kelleténél. Az alkotmányos és nemzeti-ségi zajos élet örökös készenlétben tartja e tudományok hőseit, a folytonos harc edzi az erőket, s ha itt-ott egy kidől, vagy kitolatik, tíz más kész helyébe állani.

2. Orvosi és közegészségügyi tudományosságunk is, e két Isten hathatós pártfogása alatt, elsőrangú, daczára annak, hogy még most sincs külön közegészségügyi minisztériumunk, bár ez már rég szükségesnek bizonyult, és nem volna kevésbé indokolt, mint a földművelési, vagy kereskedelemügyi minisztériumok. Magyar orvosaink munkaképessége bármely ország orvosaival fölveheti a versenyt. A létért való küzdelem itt is igen élénk, sokszor szenvedélyes és nem mindig tisztességes, de tudományos elmaradást e téren nem lehet szemünkre vetni.

3. A kereskedelem és ipar tudományai szintén magas fokra emelkedtek nálunk, és intézményei is mintaszerűek. A béke itt sem lehet jelszó, mert a verseny hatalmasan és széles mederben folyik, mindenki hol támad, hol védekezik s végre is csak az erősebbnek van igaza.

4. Már a theologiai tudományokról — sajnos — ezt nem mondhatjuk. Ecclesia militansról nálunk már szó sem lehet. A hazáért, a királyért még szokás csatákat vívni, a hitért már nem szállnak síkra. Kaszárnyázó fegyveres hőseink begyakorolják legalább manővereket a hadászati tudományok minden vívmányát, ha diplomatáink a valódi csatát gondosan kikerülik is, de theologusaink még manővereken sem csörgethetik fegyvereiket. A törvénybe íktatott felekezeti béke azért csak megmerevítő hatással lehet e tudományokra éppúgy, mint a nemzetek örökös békeje hadi készültségünkre. Azért egterverő theologusaink nincsenek is, mint a hogy nem ismerjük egterverő tábornokainkat sem. Az örökös béke utóvégre is az indifferentizmus melegágyaként működik, melynek jótékony csendjében theologus tudósaink legfeljebb a kérődés szerepére vannak utalva, mely irigyléseméltó csendéleti foglalkozás valóban nem izgat, de a tudományt sem viszi előre. Theol. akadémiáink keneteljes falusi papokat nevelnek, kiknek minden kulturharcot kerülniök kell s kiknek térítési működést kifejténiök az országban nem szabad. A theologiai vitákat rossz szemmel nézik, sőt el is nyomják, s miután így a theologiai tudományosság gyakorlati alkalmazhatósága ki van zárva, e tudós kar képviselői közt semmi lüktető élet nincs, a régi nagyok műveit forgatják, s azokkal elbabrálnak ezer módzatban, kiki a maga egyénisége szerint. A protestáns magyar egyházak még a két nagy felekezet

Rheimsban is Blériot volt a nap hőse. Több versenyen az első díjakon osztozkodott *Curtiss*-szal, *Latam*-mal, a szerencsétlen véget ért *Lefebvre*-vel, *Farman*-nal, *Faulhan*-nal. Mindennap ott láthatta a száz-ezernyi közönség a levegőben, a mint a feje fölött szédítő sebességgel röpködött. Az utolsó napon egy kis baleset érte, a mi nagyon megrendítette a közönséget. Nem a motorjának esett hibája, hanem szinte önfeláldozásnak tulajdonítható a balesete. Ugyanis *Rougier* olyan ügyetlenül kormányozta a repülőgépet, hogy egyenesen nekivitte Blériot monoplánjának. Egy pillanat és megtörténik az első összeütközés a levegőben, de Blériot, semhogy egy bajtársát elgázolja, hirtelen megszüntette a motor járását és szinte merőlegesen csapódott le a földre. Ezzel a bravurjával ugyan a maga életét tette kockára, de megmentette társát. Blériot repülőgépe összezúzódott és ő maga is megsebesült. Az a viharos ováció, a melyben részesült, gyógyító ír volt a sebére.

Rheimsból hazatértem. Elutazásom előtt Blériot biztosított róla, hogy szívesen jön Budapestre.

— Vasúton jön, vagy repülőgépen? — kérdeztem tőle.

— Egyelőre még a gyorsvonatot használom, de hiszem, nincs messze az az idő, a mikor Párisból Budapestre már a levegőben teszszük meg az utat. Au revoir!

egyesítésének kivívásáért sem tudnak lelkesülni, pedig e kérdést mind vallási, mind nemzeti szempontból egyaránt, már régen meg kellett volna oldaniok.

A katolikusoknál a maradiság még inkább feltűnő, de indokoltabb is, mert a dogmák megádatlanok, a hívő érzésével és eszével a dogmákhoz kötve van. Ezenkívül sem a kanonoki stallumhoz, sem a püspöki tiarához nem kell nagyobb tudományosság, mint a miy-n minden jóra való, egyszerű papnak van.

Bizonyosan még sokan emlékezni a BUDAPESTI HIRLAP hasábjain lefolyt vitatkozásra, mely akkor indult meg, mikor dr. Masznyik E., a pozsonyi ev. theol. akad. igazgatója, a B. H. 1905 évi karácsonyi mellékletén közzétette a „Jézus gyermekkorá” című cikkét. Mily elszomorító látványt nyújtott azok theologiai tudományossága, kik akkor síkraszálltak az ú. n. igazság védelmére ugyancsak a B. H. hasábjain! Mily szánalmas apologetikáról vettünk akkor közelebbi tudomást! Persze, Irenaeus, alexandriai Clemens, Tertullian, Augustinus ideje régen elmúlt, azok még hallgathattak szívük és józan eszük sugallatára, azok még nem voltak gúzsba kötve a keresztény fejlődés 19-évszázados, mindenféle idői és vadhajtásai által. (V. ö. pozsonyi THEOLOGIAI SZAKLAP, IV. évf., 2. sz., 1906. ápril.)

5. A hol pedig legalacsonyabban áll magyar tudományosságunk, az főleg ama tudományok sorozata, melyeket nálunk még mindig az egyetlen és osztatlan bölcsészeti fakultás egyesít! Hány ág van központunk ezen tudománytörzsén, mely vagy még egyáltalán ki sem hajtott, vagy csak mint fattyuhajtás éledgel. Hány bölcsészeti fakultási tudományból nincs még egyáltalán tudósunk, ki a központba tóduló ifjúsággal szemben azt képviselhetné, és mily elenyésző csekély azok száma, kik ezen tudományok köréből az európai tudományos koncertekben résztvehetnek. Nincsenek kiváló arabisták és szanszkritisták, nincsenek egyptológok, assziriológok, sumirologok, nem bírnak a prae-hisztórikus kutatás vezérembereivel sem, s hol vannak nagy nyelvészeink, természettudósaink, bölcsészeink? stb. stb.

Bölcsészeti tudósaink azért csak legtrikábban vesznek részt fontos kutatásokban, problémák megfejtésében s hasonló magasatos tudományos munkákban. Avagy talán a nyugateurópai tudományosságban való méltó részvételnek tartják azt, ha lapjaink a «Különfélék» rovatában, vagy a karácsonyi és húsvéti mellékletekben fölmelegítve feltárlanak néha-néha a magyar olvasóközönségnek egy-egy tudományos tárgyat, mely más, idegen tűzhelyen lett megfőzve? Szegény Magyarország! Képesek-e ezek a silány, kirívó tájékozatlansággal összetakolt cikkek az olvasót tudományos foglalkozásra serkenteni? Mi lett a pár év előtt «a rovásírásról» oly temperamentumosan tárgyalt közlésekből? Van-e, ki ezt a tárgyat fölvetve, folytatta és kutatásának eredményeit külön könyvben megörökítette volna? Ha pedig a jelenben Európa sumirologiai kongresszusra összejönne, vajjon kívül képviselhetné magát Magyarország ezen kérdésben, mely senkit sem érint oly közelről, mint a magyarokat! Kit bízna meg a magas kormány, hogy tudományos haladásunkról tanúságot tegyen, hogy szószólója lenne, és bebizonyítsa, vajjon élénk érdeklődéssel és bőséges állami segítség mellett ápolta-e Magyarország szívvel-lellekkel évtizedek óta ezt a par excellence magyar kérdést az ország központi, legmagasabb tudományos és tanintézetinél, szaklapjainkban és irodalmunkban!

Azok a cikkek pedig, melyek a természettudományok, az őskor, a népisme, az összehasonlító nyelvészet köréből jelennek meg, beleértve a magyarok őskorát, megszegyenítő példák a központi tudományosság színvonalára. Csak a legközelebbi múltban tapasztalhattuk ezt a természettudományok ápolására alapított Kor cz. képes hetilap szomorú sorsában. Ennek a lapnak fennállása alatt oly tiszta meggyőződést szerezhettem arról, hogy mily alantás fokon állnak nálunk még a természettudományok, mily gyászvitéznek annak legtöbb képviselői, hogy érdemesnek tartom a Kor programjáról és szellemi hagyatékáról majd később az EPERJESI LAPOK útján a magyar közönséget külön tájékoztatni.

Botrányos, silány közleményeiről a szépirodalom terén nem is akarok szólni; hisz' alig van néhány költőnk és írónk, ki mélyen elszomorító jelenkorunkban lelki üdülést és vigaszt képes volna nyújtani munkájával az olvasónak! A tárczák, az elbeszélések, szindarabok nagyjából romlottak, a lejtőn lefelé guruló közéletünk képei és hasonmái, és többnyire azzal a benyomással végződnek, hogy az olvasó boszankodással dobja el magától a lapot vagy könyvet és sajnálja a reafordított időt és pénzt, s bizony nem lelki üdülésben, nem esztétikai örömeiben lett gazdagabb, de igenis csalódásban, meghiúsult reményekben, sértett érzetekben. Az utóbbi napokban is mily szomorú tapasztalataink voltak erre nézve. És ilyen a heizye-

tünk a m
mány, rá
elleni tör
csak a p

A B
rovatában
nyos kut
szegény
kérdesi
Magy. T
előtt a m
mittaló
lisztiku
fórumok
volna m
ezek a j
hálás vid
érettel,
mányt, s
ugyanaz
is, melye
a kutatá
elértek,
fertőzik.

Semr
tainkat
behátón
a BUDA
időre fel
kat fejte
így áttér
sának g
EPERJESI
zatot a
gyakorlá
azt meg
mást ve
melyek s
tudomán
és remé
tőrekvés

«Ne

Szép
dogító a

A fin
ségek
gondos
tapintato
élet köv
tudják il
ezzel a
hasznos,
gazdagít
emelő ge
s irányt
sítására

Ám
a fiú-okt
a legals
latias, a
kereteke
nevelés

Telje
nálunk,
tévés és
nemcsak
birodalo
és neve

Bizo
kisasszo
annyi sz
séggel s
hivatásu
kozás r
— meg

tást és
fődje is
óráit, —
azokra l
dás köt
kormán
is saját
időre, a

Ehh
ményei.
Ezel

* La
válassz
halmaz

tünk a művészet terén is: marakodás, dulakodás, ár-mány, rágalmasz, személyes ellenségeskedések, egymás elleni törekvések dúlnak itt intra et extra muros, akár csak a politikai pártélet sánczain belül és kívül.

A BUDAPESTI HIRLAP «Irodalom és Művészet» rovatában, de külön is, kitüntetett helyekre, a tudományos kutatás oly szörnyszülöttét fogadja be, hogy a szegény vidékiek jobb része csak elhűl, és elképedve kérdezi, hogy miképpen lehetséges az, hogy ott: a Magy. Tud. Akadémia és a magy. kir. egyetem színe előtt a magyar tudományosságot oly mélyen kompromittáló cikkek és könyvek burjánozhatnak a centraliztikus sánczok védelme alatt, a nélkül, hogy ezek a fórumok csak egy esetben is rosszalólag nyilatkoztak volna meg. Ezt a tudománynak látszó kotyvalékot ezek a jól elsánczolt budapesti lapok a jóhiszemű és hálás vidéki közönségnek úgy tálalják fel színlelt önértékeléssel, mint a fővárosból kikerült legújabb vívmányt, sőt ugyanazon lap a cikk mellett helyt ad ugyanazon forrásból eredő magaslatos referátáknak is, melyek azokról a lelkes fogadásokról szólnak, a mit a kutatásaikkal elért vívmányokat hirdető a vidéken elérték, s ezzel a tudományos kritikát magát is megfertőzik.

Semmi sem képes ezen központi, rothadt állapotainkat jobban megvilágítani, mint ha konkrét esettel behatóan foglalkozunk s így egy másik értekezésem, a BUDAPESTI HIRLAP protekciója alatt, évek óta időrelődőre felmerülő ősmagyar, sumir és etruszk problémákat fejtegető cikkekkel fog behatóan foglalkozni s így áttérlek dr. E. Nagy Olivér fentebb jelzett felhívásának gyakorlati életbeléptetésére és megkezdem az EPERJESI LAPOK hasábjain az első ilyen mű cikksorozatot a vidék ébresztésére és a központ eddigi csúnya gyakorlata ellen. Igenis, az EPERJESI LAPOK-ban kezdem azt meg és folytatni is fogom, hogy az ország tudományát vegyen ama központi, szegényítő állapotokról, melyek sikeres leküzdésére dr. E. Nagy Olivér a vidéki tudományos gócpontok szervezésére gondolt és utalt, és reményem, hogy a vidék magyar tudósai is e törekvésben csakhamar szintén követni fognak.

«Neveljük lányainkat az életre!»*

Szép és egészséges gondolat, egyaránt üdvös és boldogító a családokra és azok leánysarjadékaira.

A finom női lélekben szunnyadó sokoldalú képességeket — egészséges testi alapon — a testi egészség gondos szemmel-tartásával, felszínre hozni, okosan és tapintatosan kiművelni, úgy, hogy a mit tanultak, azt az élet követelményeibe és változatos viszonyaiba be is tudják illeszteni, az étellel szerves kapcsolatba hozni s ezzel a maguk részéről mindig és mindenütt az élet hasznos, tevékeny munkásaivá, fejlesztőivé és meg-gazdagítóivá lenni, — a nőnevelés terén fenséges és föl-emelő gondolat; méltó hogy érte, kik eszmélni tudnak s irányt szabni, mélyebben gondolkozzanak, s megvalósítására legjobb erejüket szenteljék!

Ámde nem oly könnyű feladat. Ezt mondhatnók a fiú-oktatás és -nevelés teréről is. Ott is az egész soron, a legalsóbb rétegtől fel az egyetemi fokig, új, gyakorlatias, az életnek és országnak megfelelő irányt és kereteket kellene megállapítani s azokba terelni az egész nevelés-oktatás anyagát.

Teljes forradalmat kellene földélni e téren. Kivált nálunk, hol a tradíció és nemzeti hajlamok egészen téves és hátrányos irányban fejtik ki betolyásukat. Tehát nemcsak itt, helyi szűk körben, hanem az egész magyar birodalomban új alapokra kellene fektetni a tanítást és nevelést!

Bizonyára megtenné sok intézet, meg az Angol-kisasszonyok itteni, tiszteletreméltó intézete is, hol annyi szeretettel, féltő gondnal és önfeláldozó tevékenységgel szentelik magukat a tanító-testület tagjai üdvös hivatásuknak és, minden hátsó gondolat és vágyakozás nélkül, egészen csak ennek szentelik magukat, — megtennék szívesen, hogy irányba tereljék a tanítást és nevelést, mely az életet teljesen kiegészítse és fódje is, szívesen osztanak be így a tanítás napjait és óráit, — ha, ha szabad-kezüik volna, ha nem tennének azokra békót a tanítás terve, a mindenféle alkalmazkodás kötelessége, miket ellenőriz igazgató, tanfelügyelő, kormánybiztos stb.; — ha nem volnának a szülőknek is saját messzemenő igényeik és követelményeik az időre, a mellékeltantárgyakra nézve stb.

Ehhez járulnak a testi fejlődés és egészség követelményei.

Ezek mind megbénítják s lekötik erős bilincscsel

* Lapunk szept. 19-iki számának ily című vezércikkére válaszul kaptuk ezt a közleményt, mely mult számunkból tárgyhalmaz miatt maradt ki.

Szerk.

egész akaraterejüket és készségüket amaz új, egészséges irány megvalósítására

Itt egy intézet, itt kevesek nem kezdhetnek. Legfeljebb magánosok.

Az Angolkisasszonyok intézete csakis azokkal szemben fejtheti ki gyakorlatias, behatóbb tanító-nevelő befolyását, kiknek testi-lelki nevelése egészen az ő gondjaikra van bízva. Mert itt több idő áll rendelkezésükre a közvetlen foglalkozásra, a nevelő hatás kifejtésére. Itt ki is fejtik azt minden irányban, noha itt is bénító gyakran a tanterv, a szülői akarat stb.

Vajha eljönne az idő, midőn végre e fontos, az egész emberiség, különösen hazánk jólétét és boldogulását előmozdítani hivatott e nagyjelentőségű kérdés bölcs és erőteljes, nemes és boldogító megoldást nyerjen az egész vonalon, az alsótól a legfelsőbb fokig.

A mely ország előbb csinálja, azé a jövő.

A. K.

Válasz Reményik Lajosnak „Szemelvények Mikó-Bulissa Sárosvármegye földrajzából” cz. cikkére.

Mindenekelőtt kijelentjük, hogy cikkírót a személyeskedés terére nem követjük; a ki ezt teszi, annak már nincs igazja. A jelzett cikket bírálóknak mondanók, ha tartalma megfelelne annak, de ezt az irodalmi elnevezést nem éri el, mert érdemleges részét megöli a személyeskedés és kérkedés. A bírálat oly szellemi termék, a melyben bármely irodalmi művet komoly ítélőszéke elé hoz egy érett megfontolású és becsületes tudású egyén, hogy ekképpen a közügynek használjon; a nyilvános, igazságos és tárgyilagos bírálat a közügy legjobb ellenőre és így nem árt, de használ minden jó ügynek.

Az ismertetést nagyon magas polcra teszi Reményik úr, a midőn azt mondja, hogy hiabavalóbb munkát alig végzett emberi elme, mint Mikó és Bulissa Sárosvármegye földrajzának megírásával. Kérem, ez nem bírálat a munkának; az oly elbizakodott és hetyke kijelentés, a mely még erős okok támogatása mellett sem méltó hang, mert az igaz ügy védelme nem a felüváltott hangban van, a melyet a cikkező úr követ. Ezt az elbizakodottságot tetézi még azzal, hogy másolt megtagadja azt a képességet, hogy könyvet írjon, sőt becsületsértéssel azonosnak mondja, ha írna; majd a földrajzunkról szólván, azt mondja, hogy boldogboldogtalan hivatást érez magában földrajzírásra minden alaposabb tanulmány és gyakorlat nélkül. Emlegeti a a hibát. Szálljon le Reményik úr arról a magaslatról, a hova önmaga emelte magát képzeltileg: maradjon könyvünk tárgyilagos bírálatánál. Ön nem maradt ennél, hanem jónak látta egyéb téren kalandozni; ennek czélja a hangulatkeltés.

A jelzett cikk nem tárgyilagos bírálat: körülbelül negyedrésze személyes élf. Erre nézve röviden jelezük, hogy bizony az évek hosszú sorát töltöttük a tanítói pályán és most is ott vagyunk a tőlünk telhető tanulmányi és gyakorlattal: tisztességes mult áll mögöttünk. Hogy szorosán vett hivatalunkon kívül más téren, de a tanügygyel a legszorosabb érintkezésben hasznosítjuk magunkat, ez csak nem bűnünk?! Az könyörtelen kiméltettség, ha Reményik úr a szegény, de törekvő ember küzdelmét lealacsonyítani törekszik. A mi mellékfoglalkozásunk van legalább is oly tisztességes, mint Reményik úrnak diáktartása. A mi mellékfoglalkozásunk a mi tisztességünk, de nem bűnünk, azért legalább is nem illik a felhozott ténybe belevinni.

Miután Reményik úr a kétséges sikerű szellemeskedés és izléstelen fégyverével személyünket megvagdalni törekedett, azaz teljesen személyeskedett, tehát nem bíralt, azt mondja, hogy mint jó kartársakhoz illik, tegyünk félre minden személyi kérdést. Úram! ha ezt a tanácsot önmagának adja, lehet, hogy cikke illendőbb, tárgyilagossabb és érdemlegesebb lett volna; de előbb végigvagdalózik és csak azután veszi észre, hogy helytelenül cselekedett! A felebaráti szeretetet mi nem így értelmezzük és nem is így gyakoroljuk!

Áttérünk a «Szemelvények» ama részére, a mely egy kis tárgyilagos, noha igen futólagos bírálatot foglal magában. Ebben vártuk volna Reményik úrnak előbbi fenhéjázása után az alapos kritikát, de itt mutatja, hogy ezt kemény diónak találta, csak átfutott a legszorosabb didaktikai tanmenetet betartó tananyag leírásán és legfőjebb egy-egy szót és mondatot kapott ki; azután azt mondja, hogy a könyv beosztása értelmetlen, didaktikai elveket nem tartalmaz, természet-tudományi fogalmak nincsenek benne. Ha cikkírő úr nem találta meg azt, a mit akart, majd megmutatjuk mi és röviden jelezük könyvünk vezérfonalát: a czél a földrajzi fogalmak megszerzése; a legelemibb alapfogalmak érzékeltetése végett az iskolából indultunk ki, a hol először az irányokat kell megismertetni, hogy azután a szabadba kivitt tanulókkal a földszini tagolt-

ságot közvetlen tapasztalat alapján mutassuk be. A szabadba jutott a tanuló: saját érzéki szerveivel jut annak tudomására, hogy mi van körülé; arra kell figyelmét irányítani, hogy a természet jelenségeit saját érzéki segítségével vegye észre, vagyis öntudatos munkásságra kell őt vezetni, hogy ne csak nézzen a szabadban, hanem lásson is haszonnal. Ezt mind a különböző helyeken való biztos tájékozódás alapján teszi. Az Utasítás nagybölcsen megkivánja a szemléltetést. Ennek fontosságát tudván, mi lépcsőről-lépcsőre vezetjük a tanulót az előbb jelzett didaktikai úton, hogy ő maga okuljon; nem mesélünk neki, hanem figyelmét arra hívjuk föl, a mi szemlélete körébe esik. Rávezetjük őt annak megismerésére, a mi eddig a természetben előtte volt ugyan, de az most öntudatos ismeretté lett saját megfigyeléséből származott képzelet alapján. A könyvnek I., II. és III. cikke ezt a szigorúan logikus rendszerben fölépített tanmenetet oly kézzelfoghatóan nyújtja, hogy csak az nem látja, a ki nem akarja. A IV. cikk az ábrázolást adja, de szintén az alapról kiindulva, a közközéből, hogy úgy végre a síkon való ábrázolásra átmenve, a térkép fogalmát adjuk. Mindezt az alapvető dolgot a legtöbb tankönyv oly módon adja, hogy abból a igazságot kihüvelyezni nehéz, de nálunk a következetes rendszer vörös fonala vezet mindenütt. Az iskolából kimenve, a lakóhely és szülőföld ismertetése következik oly természetes rendben, a mint az ember jár-kele, ha házából kimegy és azután embertársaival érintkezik: ha a városba megy, a polgári-községet ismeri meg, ha kimegy a határból, akkor a vidék természeti viszonyait látja. Mindezt a II. Rész adja az említett rendszerben. A III. Rész ama természetes sorrendet követi, a mely előttünk áll akkor, ha ismert szülő- vagy lakóhelyünkől távolabb megyünk: ez a járás megismertetésére vezet. A IV. Rész az összefoglalás. Ez mind szorosán összetartozó és egymásból folyó rendszerben van leírva. A általunk követett logikus menetű leírás alapján mindenütt a magunk jól ismert helyéből való kiindulás és innen közvetlen szemlélet alapján nyerendő ismeretgyűjtés; az inductio szoros alkalmazása a tankönyv erős jellege.

Sajnáljuk Reményik urat, hogy ezt nem látta meg könyvünkben, pedig az nagyon kidomborodik benne. Valószínűleg futólagosan foglalkozott vele, az utasításokkal is úgy bánt el, azért nem látja azt, hogy könyvünk a Tanterv és Utasítás szellemét követi. Egyéb hiba is esett a cikkében, a melynek egy részében azt mondja, hogy a földrajzot nem természettan, hanem természet-tudományi alapon kell tanítani! Micsoda baklövés abból a magaslatból, a melyben fölöttünk áll Reményik úr! Hiszen a természettudományok nagy keretébe tartozik a természettan! A földrajz is oda illik ama részére nézve, a mely a földet mint a természeti viszonyok jelenségeinek színhelyét tünteti föl. Eme bűneit megbocsátjuk Reményik úrnak a többiekkel együtt: nem színezzük ki tovább, nem lovagolunk rajtuk, ez a mi keresztényi felebaráti eljárásunk.

Ezek után a hibázottat kifejezésekre és szavakra nézve a válaszuk: «menyezet». Tessék megnézni a Simonyi Zsigmond Helyesírás 30. oldalát. Ott bizony az áll, hogy a menyezet és menyezet is helyes és használható. A közoktatásügyi tanács (Tanterv 126. old. utolsóelőtti bekezdés) a szemléltető-képek szebbikét szintén az iskolaterem falára (és nem szögére vagy fogásra) függesztette.

Ezek után Reményik úr cikkében foglalt néhány helyes, de nem jelentékeny dologra vonatkozó megjegyzésén kívül egész tanulmányának léggömbje csak arra a szétfoslott hulladékra zsugorodik össze, a mely a mesterségesen felfújtt léggömbjének szétpukkadása után mint silány foszlány aláhullik minden nagyobb hullámszél nélkül. Mi a foszlányt sem dobjuk el, hanem hasznosítjuk, de cikkének élceire nem terjeszkedünk ki, mert azok kevésbé izlések és nem komoly dolgok, tehát keretünkben kiszorulnak; ugyanez vonatkozik több állítására, a melyben nincs mag, csak szó: szaporítja a cikk terjedelmét.

Ebben adtuk röviden könyvünk megírásánál alkalmazott elveinket és a bírálatra vonatkozó megjegyzésünket. A könyvvel a közjót akarjuk szolgálni, használni óhajtunk a tanügynek: azért írtuk. Hogy elértük-e célunkat, nem tudjuk, de érezzük, hogy becsületes munkát iparkodtunk adni. Lehet, hogy hibáztunk, mert gyarlók vagyunk, de bűnösöknek nem érezzük magunkat azzal, hogy tankönyvet az ő képzelte fennhatóságával szemben megírni bátorokodtunk. A jó Isten erőt adott nekünk hozzá; kérjük, hogy világosítsa fel elménket arra nézve, hogy esetleges hibáinkat belássuk. Sem Reményik úrnak elbizakodott hangja, sem fitnyálása nem alkalmas arra, csak az elfogulatlan, nem érdekelte és tárgyilagos bírálat: ezt nem látunk Reményik úrtól, csak azt a mérges cikket, a melynek okát nem keressük. Az Írás szerint az elbizakodott megaláztatik:

nem kívánjuk ezt Reményik úrra, reméljük, a nélkül is elismeri, hogy tévedett; de ha nem ismerné el, majd belátja később, hogy a ki oly magasra kapaszkodott fölénk az ő fölfogása szerint, mint Ő, könnyelműen és elbizakodva: az nagyot esik és megüti magát.

Ezzel magunk részéről a vitát azon kijelentésünkkel rekesztjük be, hogy esetleges újabb felszólalásaira válaszolni nem szándékozunk.

Mikó Imre.
Bulissa János.

A Luther-Társaság és Gyámintézet közgyűlése Kassán.

A kassai ág. hitv. ev. I. egyháznak nagy napja volt szombaton és vasárnap (sept. 25. és 26.): vendégül látta a Luther-Társaság és a Magyarhoni E. E. E. Gyámintézet képviselőit, a kik ott tartották meg közgyűlést. Eperjesről résztvettek többek közt: Csengey Gusztáv, dr. Flórián Károly, Gamauf György, Gerhard Béla, Gömör János, dr. Hebelt Ede, Mayer Endre, dr. Obetkó Dezső, dr. Szlávik Mátyás, számos theologus stb., Bártfáról: Francz Vilmos, Szlabey Mátyás.

Az első napon a Luther-Társaság tartotta meg közgyűlést, a melyet az igazgató-választmány ülése előzött meg. A közgyűlésen dr. Zsilinszky Mihály v. b. t. t., társasági elnök üdvözlővén a megjelenteket, szép szavakkal emlékezett meg a Luther-Társaság hivatásáról. Ezután Majba Vilmos titkár előterjesztette nagy gondal összeállított jelentését. A közgyűlésen résztvevők ezután a Rákóczi-kriptába vonultak, a hol megkoszorúzták a nagy fejedelem hamvait. Este 7-kor kezdetét vette a Luther-ünnepély az ev. templomban.

Ennek ténypontja dr. E. Nagy Olivér jogakad. tanár felolvasása volt «Az 1848: XX. t.-cz. végrehajtásának jogi és erkölcsi következményei» czímen. Kimutatta, mennyire nincs meg a jogegyenlőség a katolicizmus és a protestantizmus között. De igen tartalmas volt Bancsó Antal soproni theol. akad. igazgatójának a «Munka és a szocializmus» cz. felolvasása is.

Este a Schalkházban kedélyes ismerkedési est volt. Vasárnap a Magyarhoni E. E. E. Gyámintézet tartotta meg közgyűlést, a mely reggel 9 órakor, ugyancsak a templomban megtartott istentisztelettel kezdődött. Az oltári szolgálat elvégzése után az oltár előtt helyet foglaltak: Gyurátz Ferenc és Zelenka Pál püspökök, dr. Láng Lajos v. b. t. t., m. e. e. gy.-i. elnök és dr. Zsilinszky Mihály, a református egyház képviselőjében pedig Révész Kálmán esperes és Naményi Gyula főgondnok. Paulik János nyiregyházi lelkész szílt ekkor az igazi keresztényi szeretetről, jelezvén, hogy a protestantizmus helyzete nehéz.

Ezután kezdetét vette a gyámintézet közgyűlése. A megnyitó-beszédet dr. Láng Lajos elnök mondta, a melynek hatása alatt Gyurátz püspök indítványozta, hogy e beszéd három nyelven nyomassék ki a hívők számára. Ugyancsak Gyurátz ismertette az évi jelentést, a melyből kitűnik, hogy a négy kerületi gyámintézet a múlt évben 48.810 koronát gyűjtött. Ezért a jóllelt adakozóknak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Az eperjesi theologusok a gyámpénztárnak szép serleget nyújtottak át elajándékozás végett.

Délben a Schalkház nagytermében bankettre gyűltek össze, a melyen a többi között megjelentek Szalay főispán, Éder polgármester, dr. Puky alispán, dr. Kriebel főjegyző, dr. E. Nagy Olivér jogakad. tanár, Kossuth tanácsnok, dr. Siposs kamarai titkár stb. Az első tósztot a királyra dr. Láng Lajos mondta, utána dr. Brósz Lángra, Gyurátzra s a távollevő Scholtz püspökre ürtette poharát, Mohr Béla ev. lelkész a fő- és alispánt, valamint a polgármestert éltette, Szalay főispán a két protestáns egyház felvirágoztatására ürtette poharát. Beszéltek még: Gyurátz püspök, Éder polgármester, Révész, Homola és mások. Nagy tetszést keltett Zelenka Pálné beszéde is, ki a kassai hölgyek figyelmébe ev. nőegyletnek alapítását ajánlotta.

Ezzel a kétnapos, szép ünnep véget ért.

H I R E K.

— Ünnepélyes istentisztelet.

Október 4-ikén, apostoli királyunk őfelsége nevenapja alkalmából, a róm. kath. plébániai nagytemplomban d. e. 9 órakor ünnepélyes istentisztelet, nemkülönben okt. 6-ikán, nemzeti hőseink emlékeztére, ugyanott és ugyanily időben ünnepélyes gyászistentisztelet fog tartatni. Erre Eperjes sz. kir. város polgármestere meghívókat bocsátott ki.

— Református istentisztelet.

Erőss Károly lelkész a református hívek részére úrvacsorával egybekötött istentiszteletet tart okt. 3-ikán vasárnap délelőtt 11 órakor a helybeli ág. hitv. ev. templomban.

— **Szatmárnémeti új evang. lelkésze.** Az újonnan alakult szatmárnémeti ág. hitv. ev. egyház szept. 26-ikán választotta meg első lelkészét eddigi helyettes-lelkésze, *Duszkó Lajos* személyében.

— **Új igazgató.** A Kisszebenben újonnan alapított kegyvár *Halász Jánost*, a Sárosvármegyei Gazdák Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezete volt főkönyvelőjét, igazgatói minőségben szerződtette.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Varvasovszky János* eperjesi kir. kath. főgimnáziumi tanárt a kaposvári állami főgimnáziumhoz; *Kamenitzky Miklós* jászberényi állami főgimnáziumi helyettes-tanárt pedig az eperjesi kir. kath. főgimnáziumhoz áthelyezte.

— **Személyi pótlék.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Zelény József* alsószalóki és *Husszovszky György* somosi r. k. elemi-iskolai tanítóknak, a népnevelés terén szerzett kiváló érdemeik elismerésül, 200—200 kor. személyi pótlékot utalványozott.

— **Nyugdíjazás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Bujda Miklós* csarnói g. k. és *Béres István* megyei r. k. elemi-iskolai tanítókat véglegesen nyugdíjazta.

— **Thaly Kálmán** meghalt. A szomorú híre megremeg kezünkben a toll, s fájó szívvel siratjuk el a nagy magyar halálát. Kurucz magyar vér, tántorítatlan magyar hit, lelkes munkabírás, törhetetlen szeretet magasztos nagy emlékeink iránt s rajongó odaadás nemzeti nagyságaink istápolásában: ezek e kiváló ember nagy életének emlékkövei. Thaly Kálmán az utolsó azok közül, kik szívökkel szolgálták a hazát, kik igazi nemzeti erővel vitték előbbre a magyar tudományt, kik a kurucz lélek varázsával fonták át a magyar politikát. Neve eseményt jelentett Magyarországon, tudása iskolát a történelemben, fajszeretete igazságot a magyar népeletben. Ő is eltűnt, s gyászolja egy ország. S az országban fájó szívvel Sárosvármegye, Rákóczi vármegyeje. Meghalt ő is. Elhunyt az ősz kurucz. Rákóczi, Bercsenyi csodás szavú krónikása nincs többé. A magyar nemzet újra szegényebb lett egy kiválósággal, a magyar néplelek egy ősz emberrel, a kire mindenkor csodás szeretettel tekintett.

— **Október 6.** A Kollégium tanintézetei, hagyományos kegyelettel, ez évben is megünneplik az aradi tizenhárom vértanú kivégeztetésének emléknapját. A Kollégium dísztermében d. e. 11-kor tartandó ünnepély műsora a következő: 1. Varga József: Gyászadal. Éneklé a tanítóképző énekkara *Becht József* tkpint. tanár vezetésével. 2. Megnyitó-beszéd. Tartja *Kárpáti János*, az ev. Theol. Akad. Testület elnöke. 3. Az aradi Tizenhárom. Írta Ábrányi Emil. Előadja *Dancs Andor* főgimnáziumi tanuló. 4. Ünnepi beszéd. Tartja *Rochlits Dezső*, az eperjesi Joghallgatók Testületének alelnöke. 5. «A tizenhárom.» Írta Váradi Antal. Előadja *Victoriss László*, theol. akad. hallgató. 6. Himnusz. Éneklé a közönség.

— **Nikelszky Zoltán távozása Eperjesről.** Társadalmunkat érzékeny veszteség érte e napokban: *Nikelszky Zoltán* a szarvasi ev. tanítóképző-intézet igazgatójává választatván, elhagyta városunkat. A távozó fiatal tanár derek, munkás tagja volt társadalmunknak. Ideális gondolkodás, nemes eszményekért való hevülés, önzetlen, kitartó munka, agilitás jellemezték őt. A Széchenyi-körnek hűséges munkása volt: felolvasásaival, zenei kritikáival, egyes zeneestélyek rendezésével őszinte hálára kötelezte le a Kört. Lapunknak buzgó munkatársa, az idén nyáron helyettes-szerkesztője volt. Gyakorlott tolla, szép stílusa általánosan ismert volt. Mint tanár, igazi pedagógus; tanítványait nagyon szerette, tárgyait odaadással, lelkesen adta elő; az ifjúságot ideálismusra, kötelességtudásra, hazaszeretetre, jó erkölcsre nevelte; tanítványai őszinte tisztelettel és szeretettel csüngtek rajta. Mint ember, szeretetreméltó, korrekt; mint barát, hűséges. Városunk, társadalmunk nagyrabecsülése, szeretete kíséri őt új útjára, s azon kívánsággal búcsúzunk tőle, hogy új állásában adjon neki az Isten erőt az előtte álló nemes célok megvalósítására, élete útjait az Ég áldása kísérje.

— **Halálozás.** Vettük és igaz részvétellel közöljük Eperjes városunk derek fiának elhunytát jelentő következő gyászlapot: «Özvegy thurzóbányai Elischer Gyuláné szül. Thror Vilma és fiai: Gyula és Vilmos fájdalommal eltelt szívvel jelentik, hogy a legjobb férj és apa, dr. thurzóbányai *Elischer Gyula*, egyetemi cz. rk. tanár, fő- és székvárosi szt. Rókus-kórházi főorvos, a vaskorona-rend lovagja stb. folyó hó 28-ikán reggel 8 órakor, életének 63-ik, boldog házasságának 38-ik évében, hosszas szenvedés után csendes elhunyt. A drága halott hült teteme csütörtökön, f. hó 30-ikán d. u. 3 órakor fog a gyászházban:

IV. ker., Petőfi-tér 1. szám alatt, az ág. hitv. evang. egyház szertartása szerint megáldatni és a Kerepesi-út melletti temetőben örök nyugalomra helyeztetni Budapest, 1909. szeptember hó 28-ikán. Áldás, béke poraira! Özv. Elischer Károlyné, szül. okruithi Okruitszky Lavinia, mint anya; Elischer Károly, mint testvér; dr. thurzóbányai Elischer Gyuláné szül. Petschacher Agathe; dr. thurzóbányai Elischer Vilmosné szül. Gerbaud Marcelle, mint menyei; thurzóbányai Elischer Edith, mint unokája.»

— **Templomszentelés.** Az iványosi új templomot, melyet Mátyus és társa bártfai építésszek emeltek, vasárnap szentelte föl, nagy ünnepélyességgel, dr. Fischer-Colbrie, a kassai r. k. püspök. A templom gyönyörű alkotás, minden tekintetben pompásan sikerült. Mintaszerű belső berendezése a kassai egyházmegyei műszaki irodát dicséri. Az új templomnak nagyon szép arany kelyhet adományozott Vándor bártfai piarista tanár; azonkívül sok értékes egyházi ruhával látta el a Hodossy-család. A püspök délután Oszikóra ment, s a Harsághy Endre plébános közreműködésével megalkotott Mária-kongregáció leányait fölvette az egy-sületbe. A püspök este Kassára visszautazott.

— **Eperjesi jogtanár, mint ünnepi szónok.** Az erdélyi ref. egyházkerületnek gr. Bethlen Pál elnökleite alatt megtartott előkészítő-értekezlete dr. *Réz Mihályt*, az eperjesi jogakadémia tanárát, a M. Tudományos Akadémia tagját, fölkérte, hogy az egyházkerületnek Kolozsvárt, november közepén megtartandó közgyűlést követő díszgyűlésen az ünnepi beszédet mondja. Réz a fölkérésnek engedvén, szónoklatát valószínűleg «A magyar kálvinizmus nemzetfentartó jelentősége» czímen fogja megtartani. A beszédre az elnöklő br. Bánffy Dezső egyházkerületi főgondnok reflektálni fog.

— **Szemgyógyintézet van Miskolczon** a csabai-úti szanatóriumban.

— **Művészi hangverseny.** Az eperjesi közönségnek a Sárosvármegyei Gazdasági Egyesület által alapítandó Sárosvármegyei Állat- és Madárvédő Egyesület javára rendezett hangversenyen oly művészi élvezetben volt része, mint már nagyon régen és csak dicséret illeti a rendezőseget, hogy fáradságot nem kimélve buzgólkodott egy minél jobb és kifogástalan műsor összeállításán. Elmondhatjuk, hogy az est erkölcsi sikere teljes volt. Legelsősorban elismeréssel kell adóznunk *Marschalkó Rózsának*, ki kedves megjelenésével, üdén csengő, a végtelenségig legfinomabb árnyalatokat visszaadni tudó hangjával teljesen elérte, mit még csak kevés énekes-vendégünk, azt, hogy a közönség szívéhez férközött. Sok «énekszámot» végighallgattunk már, de annyira egyik sem ragadott el bennünket, mint az ő éneke. Hol a költő érzelmei kifejezhetőségének határát elérte, régiók, hová a költészet már nem tudott elvezetni, oda elvitt bennünket a *Marschalkó Rózsika* hangjának varázsa, az a finoman hajlékony, lágy, behélező, máskor erős, hatalmas, igen nagy terjedelmű hang, melylyel leg-hívebben tolmácsolta Bohm, Bizet, Lányi, Kálmán dalait. Ezért mondjuk, hogy ez este emlékezetes marad előttünk. Énekszámait nagyon szerencsésen voltak megválasztva és összeállítva, ámde a műsoron levő sok is kevésnek bizonyult és a közönség fel-felülülő tapsvihara bizonyította, hogy nagyon nehezen válik meg a művésznőtől. Hasonló mély hatást gyakorolt a közönségre a *Kassai Zenekedvelők Koszorús Dalegy-letének* szereplése. Ritkán van alkalmunk férfikart hallani és így csak fokozott örömmel tekintettünk a kassai zenekedvelők, az országnak mostanában legjobb férfikarának vendég szereplése elé. Különös érdek-lődést keltett a műsoron jelzett egyik szám, Lányi: «A szabadsághoz» című nagy, pályanyertes versenykar, melylyel az első díjat, az országos nagy arany-érmert nyerték meg az ezidei kecskeméti országos dalversenyen. A hozzájuk fűzött remények felülmultak azonban minden várakozást és mindenki föltétlen elismerését vívták ki maguknak. A dalegylet kitűnő karmesterének, *Simkó Gusztávnak* az érdeme, hogy a kar előadása a lehető legkifogástalanabb volt, nagyon szép színezés, tisztán csengő összhangok, fegyelm-zettségek és biztos intonálás — hosszú, fáradságos munkának eredménye —, maradandó hatást tettek. Nagyon tisztelt ezenkívül a dalárok műsorának másik pontja is, az «Ei uchnem» orosz hajósdal. Általában — bár nagyon nehéz, a legkényesebb zenei ízlést is kielégítő darabokat választottak — nagyon pontosan végzett munkában gyönyörködöttünk. Végül egy szép magyar dalegyveggel és a híres finn Bölcsődallal biztosították maguk részére a közönség rokonszenvét. A műsor egyik kiváló pontja volt *Becht József* zongorajátéka, melylyel Fr. Chopinnak «Fantaisie, op. 49.» című, igen nehéz darabját adta elő oly nagyfokú

tökélete-
mi, e t
megható
lelkes t
művészn
úr gond
gyaloge
egészítet
újabb-út
zenekar
művészi
ragadót
tellett
megnyit
méltyobb
mint Ve
felvonás
szerző
bámulat
felvonás
elevened
négy fa
hangja t
közönsé
karmest
is dirigá
chen».
közönsé
munkát.
a fiatal
termébe
teletükre
Piller K.
ban kös
közremű
kedvelő
válaszolt
előzéken
nek min
A vacso
ismét a
melyet a
visszaszá
ideje ele
titkár ki
terembe
csak a t
végezzé
emlékü
részesei
Kálmán
dezésbet
Lukovics
annálése
tevékeny
azon ke
közönség

— S
bankház
dásossá
nával is
szerencse
ményt a
10,000 k

— A
okt. 16-
reggel 8,
kapitány

— V
vármegye
okt. 10-
az alispá
biztos n
6-havi sz
átirata a
is összeh
a kath. e
kezelésbe
Háromsz
jogosults

— Ju
15—25-ik
Kuglizó-T
évi, ez a
méltyóságr
jobb dob
116 bábú
a 2-ik díj
és értékes
Lamos J.
Strausz Zs
mint isme

tökéletességgel s művészi virtuozitással, mely még a mi, e tekintetben elkényeztetett közönségünket is meghatotta s magával ragadta. A művészt a közönség lelkes tapsviharral jutalmazta. Marschalkó Rózsika művésznő énekszámainak gyönyörű kíséretéről is Becht úr gondoskodott. A kitünő műsört a cs. és kir. 5. sz. gyalogezred zenekara — városunk egyik büszkesége — egészítette ki. Valahányszor csak hallottuk őket, mindig újabb-újabb világításban láttuk kiváló képességeiket. A zenekart Hoffmann Ferenc karmester vezette, ki derék művészi munkája eredményeképpen mindig újat, megragadót nyújt közönségünknek. Ez este is csak örömmel tellett Suppé: «Költő és paraszt» cz. víg operájának megnyitójában, és ez emlékezetes hangversenynek méltóbb befejezése valóban nem is lehetett volna, mint Verdi: «Aida» cz. operájának hatalmas, második-felvonásbeli fináléja. Gyönyörrel hallgattuk a világhírű szerző e nagy munkáját és csodálattal szemléltük bámulatos hangszerelési virtuozitását, mintha a második felvonás *scimpadi* fináléját láttuk volna előttünk meglevenedni a zenekar hatalmas fortissimójában, melyből négy fanfaranak a jerikhói trombitákéhoz hasonló hangja hirdeti a zene csodálatos erejét, varázsát. A közönség élénk ovációval fogadta Hoffmann Ferenc karmestert, ki e két ponton kívül még egy harmadikat is dirigált, melynek címe: «Trautes Dämmerstündchen». Ez utóbbi számot vonós-négyes játszotta és a közönség nagy tetszéssel fogadta a poétikus kis munkát. Hangverseny után egyhamar tánczra perdült a fiatalság, a vendégművészek pedig, a redout külön-teremben, az egyesület vigalmi-bizottsága által tiszteletükre rendezett vacsorához ültek. A vacsorán Piller Kálmán udv. tanácsos, egyes. elnök lelkes toasztban köszönetet mondott a művész-vendégek szíves közreműködéséért. Piller beszédére a Kassai Zenekedvelők Dalegyületének elnöke, gróf Csáky Adorján válaszolt s elismeréssel adózott a rendezőségnek az előzőeken, szívélyes fogadtatásért, melyre a K. Z. D. nek minden tagja a legszívesebb emlékekkel fog gondolni. A vacsora idején uralkodó fesztelen, vidám hangulatot ismét a kedves dalárok fűszerezték művészetekkel, melyet javában élveztünk, mikor jóval éjfél után a visszazállításukra rendelt különvonat elindulásának ideje elérkezett, s a kassai vendégek Lukovich Aladár titkár kíséretében a pályaudvarra hajtottak. A nagyteremben derűs jókedvvel tánczó elite-társaságot csak a késő reggeli órák készítették arra, hogy bevégezze az «estélyt», mely minden bizonyítással kedves emlékü lesz mindazok előtt, kik szerencsések lehetnek részesei lenni. A gazdasági egyesület pedig, élén Piller Kálmán elnökkel és páratlan tevékenységű, s a rendezésben igazi virtuozitást tanúsító, agilis titkárával, Lukovich Aladárral, egy újabb diadalt jegyezhet be annáleseibe, melyekbe országos hírű közgazdasági tevékenységén kívül be van jegyezve már egész sora azon kedves élvezeteknek, melyekben társadalmunk közönsége a gazdasági egyesület jóvoltából részesül.

— **Szajról-szajra** megyen ismét Gaedickebankház (Budapest, Kossuth Lajos-utca 11.) közmondásossá vált szerencsése, mely a legutóbbi húzás alkalmával ismét fényesen bevált, a mennyiben Gaedicke szerencse-gyűjtőjének vevői a 100,000 koronás főnyereményt a 71,039. $\frac{1}{4}$ száma, míg a 9991. $\frac{8}{10}$ száma 10,000 koronát nyerték.

— **Anépfölkelők jelentkezése** okt. 16-ikán lesz Eperjesen, még pedig a helybelieké reggel 8, az idegeneké d. e. $\frac{1}{2}$ 10 órakor, a rendőrkapitányi hivatalban.

— **Vármegyei közgyűlés.** Sáros vármegyei törvényhatósági bizottsága őszi közgyűlését okt. 10-ikén, d. e. 10 órakor tartja. Főbb tárgyak: az alispán negyedévi jelentése, Berzeviczy Ignác úti-biztos nyugdíjazása, Berzeviczy Rezső főszolgabíró 6-havi szabadság-meghosszabbítása, Szolnokvármegye átirata a rendkívüli közgyűléseknek az alispán által is összehívhatása érdekében, Hajdúvármegye átirata a kath. egyház által haszonélvezett javaknak állami kezelésbe visszavétele (szekularizáció) ügyében, Háromszékvármegye átirata az ú. n. választói régi jogosultság fentartása tárgyában, stb.

— **Jubiláris királydobálás.** Szept. 15—25-ikéig folyt le nagy érdeklődéssel az Eperjesi Kuglizó-Társaskör barátságos helyiségeiben a szokásos évi, ez alkalommal jubilaris királydobálás. A királyi méltóságra ezidén is — 111 bábúval — a Társaskör legjobb dobója: *Faltin Géza* érdemestül. *Pálka O.* ugyan 116 bábúval meghaladta, de — mint vidéki tag — csak a 2-ik díjban részesülhetett. Őket követték a díszesebb és értékesebb pályadíjak elnyerésében: dr. Liska M., Lamos J., dr. Kovács V., Gregor E., Klefner Gy., dr. Strausz Zs., Gubcsó Gy., Klein B., Verbőczy J. és mások, mint ismert ügyes dobók. A jubilaris királydobálást s

eredménye lelkes kihirdetését a Kör helyiségében fényes lakoma követte, a melyen a király megpezsztöztette a nagyszámú társaságot. A közcsohora a Kör vendég-lőst: Klug-ot dicséri. Lelekes felköszöntőt mondtak: Klefner Gy. elnök, Faltin G., mint király, továbbá dr. Liska M., dr. Wallentinyi S. és dr. Strausz Zs. A királydobálás alkalmával sokat fáradoztak: dr. Strausz Zs., Raab J. és Hegymeghy Imre. A Társaskör tagjai lelkes hangulatban a késő éjjeli órákban oszlottak szét. Vendégdíjat — 10—10 kor. értékben — az Eperjesi Rákóczi Kath. Kör és a Pénzügyi Tisztviselők Köre is küldöttek.

— **«Angol nyelvmester»** *Kohányi* Tihamér, a clevelandi SZABADSÁG szerkesztője, «Angol nyelvmester» címen egy szenzációs tankönyvet írt a melynek hivatása mindazoknak, a kik az újvilágba készülnek, boldogulásukat megkönnyíteni. Ez a tankönyv biztos vezérfonal az angol nyelv s kiejtés gyors és könnyű elsajátításához. Amerikában három hónap alatt két kiadást ért, vagyis 20,000 példány kelt el, a harmadik, vagyis magyarországi kiadás most készült el, 496 oldalra terjed, ára csakis 3 korona. Kapható könyvkereskedésekben Budapesten, Fiumében és Csacszán. Kiadója a Direction Artistique, Budapest, IV., Kristóf-tér 3. sz. a.

— **Az Eperjesi Joghallgatók Testülete** szeptember 27-ikén tartotta e félévi alakuló-közgyűlést, melyen az új tisztikar választását ejtette meg. Testületi elnöké *Antal Pált* választották 58 szavazattal Szakall István 47 szavazata ellenében. Alelnök *Rochlitz Dezső IV. é.*, pénztáros *Thomola Béla III. é.*, főjegyző *Pass Ferenc II. é.*, ellenőr *Klein Miksa II. é.*, könyvtáros *Rosta Pál I. é.* joghallgatók lettek. A becsületbíróság elnöké *Antal Pált*, alelnöké *Fuhrmann Dezsőt*, ügyészé *Ihász Pált* választotta meg a közgyűlés. Az irodalmi osztály elnöke *Elsasz Sándor II. é.* joghallgató lett. A testület a jelen felvéiben is a komoly munkásság jelszavával fog dolgozni; tagjainak módot fog nyújtani arra, hogy az önképzés által pótolják azt, a mit az előadások folyamán részletesebb tárgyalások anyagává nem tehetnek. Pályadíjak kitűzése, vitáestélyek, felolvasások rendezése is tervbe van véve.

— **Mit szólnak egymászáshoz?** Képzeltétek csak én, a ki máskülönben minden levegőfuvalattól meghűlök, úgy, hogy alig tudok beszélni és torokfájdalmaktól szabadulni, teit vagyok a hegycsúcson komisz, rossz időben, a legnagyobb zivatárban. És nem hűltem meg. És nem lettem beteg. Miért? *Fay-féle eredeti szodeni-pasztillákat* használtam, és mondom nektek, ezek csodát tettek. Igazán szerelmes vagyok ezekbe az apró pasztillákba és elhihetitek, hogy akár úton vagyok, akár otthon, mindenkor készen tartom őket magammal. Hiszen egy doboz ára csak 1 korona 25 fill. és minden gyógyszerárban, droguista- és ásványvíz-üzletben kaphatók. Magyarország és Ausztria részére főképviselet: *Gauzert W. Th.*, IV/1., Bécs Grosse Neugasse 27.

— **Tiszti-vizsgák.** A 6-ik tüzérdandár önkéntes-iskolájában, melyben az eperjesi 18. sz. ágyúezred önkéntesei is tanultak, a tiszti-vizsgát a következő önkéntesek tették le sikerrel: *Waniek Dezső*, *Barna Jenő*, *dr. Faith Boldizsár*, *Literáthy Pál*, *Haják Vilmos*, *Wellibil Lajos*, *Mauks Sándor*, *Kolbenheyer Zoltán*, *Rotter Károly*, *Nagy László*, *Járdánházy Dénes*, *Lichtman Ferenc*, *Sárkány Kálmán*, *Duhony Elek*, *Szteleho Zoltán*, *Klimcsék István*, *Spillenberg Béla*, *gr. Croy-Chanel István*, *dr. Sztromy Jenő*, *Ardelt Alfréd*, *Bodor Jenő*.

— **Adomány.** *Weiszlovits* Miksa úr Eperjesen, egy egyezségből kifolyólag, 1 koronát adományozott a szegénysorsú tanulóknak reggelijére, mit ezennel köszönettel nyugtáznak. *Vogel Béla*.

— **Van-e már «2 percza» gyors-fésűtisztítója?**

— **Útépítés Sárosban.** A kishárs-girálói törvényhatósági útnak komlóskeresztesi szakaszán 1310 km. hosszúságban tervezett áthelyezés munkálatait 26,800 kor.-ért *Szántó Zsigmond* eperjesi vállalkozó kapta meg.

— **A Nagyszalóki csúcson.** Tehát megtörtént. A Magyar Turistaegyesület eperjesi jogász és theol. tagjai szeptember 20-ikán (vasárnapon), dr. *Szlávik Mátyás* vezetésével, Eperjesről a reggeli vonattal elindulva s az estelivel visszatérve, a poprád—tátrafüred—tarajkai villamosvasút felhasználásával csakugyan egy nap alatt járták meg a Nagyszalóki csúcst. A Tarajkáról a Miksa-kilátóhoz $\frac{1}{2}$, a kilátóról a Királyorrig $1\frac{1}{2}$ óra s onnan a csúcstra 15 perc alatt jutottak el. A Királyori-nyergen beállott rövid hóízvar után mentek föl a csúcstra s felséges kilátásuk volt a Nagytarpataki felsőbb völgyekatlan tavaira s a szomszédos tátrai csúcokra. Megérdemlik e derék turisták, hogy neveiket megörökítsük: *Fábray G.*, *Alth L.*, *Tarcsay A.*, *Derner G.*, *Heincz L.* és *Fejér M.* theologusok s *Szabó M.*, *Kárpáti B.*, *Moskovits F.*, *Bozzay M.*, *Kovács S.*, *Rozslozsnik M.*, *Ihász J.* és

Rosta P., nagyobbára dunántúli és délvidéki joghallgatók vettek részt a kirándulásban. A M. Kárpátgyesület eperjesi Osztályát — sajnos — csak *Hulyák V.*, *Gregor E.* és *Neusinger O.* képviselték a kirándulásban. Vendégnek csatlakozott hozzájuk *Fábray L.* gyógyszerész *Márkusfalván*. A kirándulókat *Poprádon Payer G.* vendégülös finom rizlingi borral traktálta meg. Az egész kirándulás a legszebb rendben és teljes összhangzatban folyt le.

— **Unghváry József** szőlőtelepén és gyümölcsfaiskolájában Czepléden (Pestmegye) ez év őszen nagyobb mennyiségű (300—350,000 darab) nemes gyümölcsfa-csemete kerül eladásra, 1—5-éves példányokban a következőkből: körte, alma, szilva, őszibarack, kajszinbarack, cseresznye, meggy, eper, savanyú szeder, birs, lasponya, mandula, dió, füge, köszméte, ribizke, málna, földieper, ezenfelül szomorú alma, szomorú-eper, pyramis-eper, gömbakác, pyramis-akác, stb. csemeték. Ezek árai erősségük szerint 5—30, igen erősek 40—50 kr. Ugyancsak igen nagy mennyiségben kaphatók 1—3 éves magcsemeték: ezek árai erősségük szerint 100 drb 80 kr.-tól 1 frt 80 kr.-ig, 1000 drb 7 frttól 17 frtig. *Gleditschia triacanthos* és akác, áthatatlan sövény készítésére igen alkalmas 1—3-évesek, igen nagy készlet. Ennek ára 1000 drb 1 frt 50 kr.-tól 5 frtig. Sorfának használható akác, 200—220 cm. magas, 1 drb 20 kr., 100 drb 18 frt, 1000 drb 170 frt. Háromszor permetezett, szokványminőségű bor- és csemegeszőlő-vessző, teljesen beérett, sima, 1000 drb 4 frttól 7 frtig, gyökeres 20 frttól 25 frtig. Tessék árjegyzéket kérni!

— **Fizetéseképtelenség.** *Lustig* Vilmos eperjesi bőrkereskedő fizetéseképtelenné vált. Hitelezőinek mindössze 15%-os egyezséget ajánl fel. Passzívái 12,000 koronára rúgnak, melylyel szemben rákára alig 2 ezer korona értékű.

— **Tátraházai szanatórium tüdőbeteg tanulók részére.** Az ifjúság sorait tizedelő tüdőbetegség terjedésének megállítására gr. *Apponyi Albert* vallás- és közoktatásügyi miniszter valamennyi tankertület főigazgatójához, nemkülönben az összes felekezeti iskolák főhatóságaihoz rendeletet intézett. Ebben felhívja az iskolák vezetőségét, hogy az ifjakat az iskolaorvos által a tüdőbetegség tekintetében vizsgáltsák meg. A tüdőbeteg ifjak szegényebbjé számára a tátraházai szanatórium harmincz, félingyenes helyet létesített. Ezen helyekre csak a szegényebbsorsúak tarthatnak igényt. De, a kultuszminiszterrel együtt, a szanatórium gondoskodik arról is, hogy a szanatóriumba internált ifjúságot tanulmányi előmenetelében is támogassák, még pedig olyformán, hogy középiskolai tanár felügyelete mellett gyakorolják magukat az ifjak tanulmányaikban. A statisztikai adatok közel százezer tüdőbeteg tanulót mutatnak ki, az egyetemi ifjúságot is beleértve. Gr. *Apponyi Albert* miniszter ezen intézkedése csírájában igyekszik a bajt eloltani. Dr. *Müller Vilmos*nak, a tátraházai tüdőbeteg-szanatórium főorvosának, áldozatkészségéért a miniszter meglehangú levélben mondott köszönetet.

— **Ruhák** a legszebben tisztítottak és festettek *Haltenberger Béla* ruhafestő-gyárában, Kassa. Képviselet Eperjesen *Theiss Ármin* cég által.

— **A gyorsforraló áldozata.** Súlyos szerencsétlenség ért szombaton Eperjesen 6-éves kisleányt. *Moskovits* Nándor eperjesi kereskedő feleségével együtt, hosszúnapi bójtjuk lévén, a templomban volt. Odahaza délben a cseledeleány tejet akart melegíteni a 6 éves leánykának, ki véletlenül magára rántotta a spirítusz-gyorsforralót, s arcán és fején igen súlyos égési sebeket szenvedett.

— **Blériot budapesti felszállása.** Megállapítható, hogy még nem volt olyan szenzációs esemény, mely iránt a nagyközönség körében oly lázas érdeklődés mutatkozott, mint Blériotnak budapesti felszállása. Nálunk a kaszinóban, kávéházakban sűrűn esik arról kérdés, fölmegye-e Blériot-t megnézni? S igen sok az, a ki Bupapestre utazik okt. 17-ikén. A felszállás ideje is igen jól van megállapítva. A délutáni, esetleg az esteli vonattal haza lehet utazni. Az érdeklődés nagysága arra birt, hogy fölkérésre lapunk kiadóhivatala a jegyek előre való biztosítása érdekében a rendezőségnek bejelenti, kik akarnak városunk- és vidékünkbeli fölutazni? Kérjük tehát nekünk megírni, milyen jegyekre van szükség? A legolcsóbb tribünjegy 5 kor., de külön ülőhelyek 20 és 10 koronáért is kaphatók. Lehet azonban a jegyek biztosítása érdekében akár levelezőlapon is a *József kir. Herczeg Szanatórium Egyesületnek* (Budapest, VII., Akácfa-utca 30. szám) írni, a honnét a megrendelt jegyeket utánvéttel küldik meg az esetben, ha a jegyek árát előre utalványon be nem küldötték. Félreértések kikerülése végett az utalványra a kért jegyek minősége följegyzendő.

— **A kassai kereskedelmi és iparkamara** közbírá teszi, hogy a kereskedelmi miniszter megengedte, miszerint Ungvár r.-t. városában a szeptember 27-ikére eső országos állat- és

kirakodó-vásár ez évben kivételesen október 4-ikén, a szeptember 28-ikára eső országos kirakó-vásár október 5-ikén és az október 7-ikére eső országos állat-vásár ez évben kivételesen okt. 11-ikén tartassék meg.

— **Panasz.** A Szebeni-út lakói állandóan panaszkodnak azt, hogy az ott álló és onnét a Lőcsei-úti itatóhoz naponként többször lehajtott tehéncordák óriási kolompolást visznek végbe, nagy port vernek föl és tisztatlanságot okoznak. Kérjük városunk rendőrkapitányát, hogy legalább is a teljesen felesleges és nagy zajt okozó kolompolást tiltsa meg.

— **Megbízható gyógykezelés.** Zavart emésztéssel ellátott egyének, kik étvágyhiányban, felfúvódásban, gyomorgörcsökben és rendetlen székelésben szenvednek, a *Moll-féle seidlitz-por* használatával rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel *Moll A.* gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— **Sakkverseny Eperjesen.** Az Eperjesi Sakk-kör október hó folyamán tárgydíjakkal egybekötött egyfordulós sakkversenyt rendez. A résztvenni óhajtok a sakk-kör titkárnál, *Klein Béla* kir. törv. telekkönyvvezetőnél okt. 9-ikéig jelentkezzenek.

— **A kőfaragók továbbképző esti tanfolyama.** A kassai kereskedelmi és iparkamara közlése teszi, hogy a kereskedelemügyi miniszter a budapesti m. kir. állami felső építőipariskolában kőfaragó-mesterek és -segédek továbbképzésére esti tanfolyamot szervezett. A tanfolyam célja! Kőfaragó-segédeknek és -mestereknek alkalmat nyújtani arra, hogy a műhelyekben tanultakon kívül még azokat az ismereteket is elsajátíthassák, a melyekre a jól képzett kőfaragó-iparosoknak szükségük van. A tanfolyam két 5-hónapos félévre terjed s évenként november 1-jétől március végéig tart, a tanítás hetenként 5 napon át este 6 órától 8-ig történik. A tanítás tárgyai: 1. Általános érdekű tárgyak: számtan, mértan, szerkesztő- és ábrázoló-mértan. 2. Szaktantárgyak: építési enciklopédia és építési rajz, alaktan és alakítási rajz, betűírás, anyagtan, kőmetszéstán s arra vonatkozó rajz, költségvetés és könyvvitel. A tanfolyam befejeztével a tanulók a tanfolyam elvégzését tanúsító bizonyítványt kapnak. Felvételi feltételek: A tanfolyamra felvételnek kőfaragó-mesterek és -segédek, a kik az írás és számolás elemeiben jártasak. A belépni szándékozókknak erkölcsi bizonyítványt és munkakönyvet, vagy a munkaadó bizonyítványát kell bemutatnia. A beírás október 20-ikától 29-ikéig tart. Vidékiek postán is jelentkezhetnek a bizonyítványok beküldésével. Díjak: félévenként 1 kor. beíratási díj és 10 kor. tandíj.

Eperjesi Tulipánszövetség — Magyar Védőegyesület.

Rovatvezető: Bohrandt Lajos egyes. titkár.

Közyűlésünk. Az Eperjesi T. Sz. — M. V. E. f. évi október 6-ikán d. e. 11 órakor tartja a város háza tanácstermében idei rendes évi közgyűlést, melyre a tagokat, valamint az érdeklődőket ezúton is meghívja. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári és számvizsgáló-bizottsági jelentés. 4. Tagfelvétel (leányosztály megalakítása). 5. Esetleges indítványok tárgyalása. 6. A vezetőség és tisztikar megválasztása.

A losonczyi maturánsok fogadalmá. A losonczyi Sorompó derék tagjai, a kik eddig is számos jelét adták komoly és munkás hazafiságuknak, újból nemes, szép formában nyújtottak példát jövőre a középiskolákból kikérülő ifjaknak. Megfogadták ugyanis, hogy az ú. n. «érettségi bankett» helyett, anyagi hozzájárulások egy alapítványhoz adják, melynek célja, ipari tanulmányaikban támogatni szegényebb társaikat. A fogadalom szövege a következő:

«Alulírottak, a losonczyi állami főgimn. abiturienti növendékei, követe két év előtti társaink példáját, elhatároztuk, hogy az eladdig szokásos búcsúestély helyett, annak költségeit (105 kor.) mi is a Losonczyi Népbankban kamatozásra elhelyezett ipari tanulmányi ösztöndíj alapjának gyarapítására fordítjuk. Ezen elhatározásra az az erős meggyőződés birt bennünket, hogy szeretett hazánk iparát, boldogságát manap leginkább azzal mozdíthatjuk elő, ha módot nyújtunk arra, hogy a hazai ipart és kereskedelmet intelligens egyének európai színvonalra emeljék s annak hitelét szolid és becsületes munkájukkal a művelt világ előtt ismertté és keresetté tegyék. Isten segítse enemű törekvéseinket utódainkban és áldja meg adományaiért őket. Ugyancsak most ezen levelünkkel kötelezzük magunkat, hogy 10 év múltán az Alma Mater falai közt egymás viszontlátására megjelenünk s akkor

is gyarapítani fogjuk újabb adományunkkal ezt a nemes és hazafias célt szolgáló alapítvány összegét. Isten hozzon bennünket össze teljes számban és életcézünkkel elérten.»

Az alapítvány olyan, losonczyi gimnáziumot, végzett szegénysorsú ifjak segélyezésére létesült, a kik ipari pályára mennek. Losonczon évről évre gyarapítani fogják a nevezetes alapítványt.

Az E. L. valamelyik legutóbbi számában — az alkoholnak romboló hatására való tekintetből — írt hasonczélú, igazán megdöbbentő cikk kiegészítője legyen ezen közlemény! A Sorompónak, tanári-karnak, ifjúságnak figyelmét fölhívjuk e szép példa követésére!

= IDEGENFORGALOM =

Eperjesen, **BERGER** szállodájában 1909. évi szeptember 29-iktől október 1-jéig.

Stein Jenő jogh. Tarczal, Guschitzky Lajos utazó Freiberg, dr. Fischberg Artúr ügy-jel. Kakaslomnicz Öhlschlager István jogh. Halmi, Hedrich Richard tiszt-helyettes Betler, Adorján Gyula gyógyszerész Budapest, Weiskopf Zsigmond utazó Budapest, Tolnai Mór kataszt. biztos Alsókubin, Fodor József utazó Budapest, Pavelka János joggyakornok Székelyudvarhely, Robán Ignác utazó Budapest, Förster Kálmán ügy-jelölt Szepesolaszi, Holländer Leo utazó Bécs, Grósz Sándor jogh. Budapest, Wágner János önkéntes Szepesgörgő, Körtvélyessy Aladár földbirtokos Tállya, Schmidt József gyáros Igló, Nuszbaumer Jenő utazó Bécs, Steiner József utazó Bécs, Unger József fakereskedő Breznóbánya, Hein Sámuel igazgató Budapest, Farkas Lajos utazó Budapest, Kurucz Mihály tanító Mészégető.

Felelős szerkesztő: **Dr. Obetkó Dezső.** Kiadótulajdonos: **Kösch Árpád.**

NYILTÉR.

Vesebajknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvényénél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál

a Bór és Lithion tartalmu GYÓGYFORRÁS

SALVATOR

kitűnő sikerrel használtatik.

8 forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatása.

Kellemes ízű. Vasmentes.

Könnyen emészthető.

Teljesen tiszta.

Állandó összetételű.

Első rangu gyógyvíz és diaetikus ital. Különösen oly egyéneknek ajánlatos, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi vérbőségben, máj- és veseizgalomban vagy hógysavas lerakódásokban, vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Orvosi szakvélemények, gyógyeredményekről szóló bizonylatok és egyéb forrásleírások ingyen és bérmentve állnak rendelkezésre.

Eladási árak Eperjesen:

1/2 literes palack	32 fillér.
3/4 "	40 "
1 "	48 "

Az üres, tiszta és eredeti Salvator-palackok a következő árakon vétetnek vissza:

1/2 literes palack	6 fillér
3/4 "	7 "
1 "	9 "

Eperjesi főraktár: Mikolík Istvánnál.

Építők- és építtetőknél

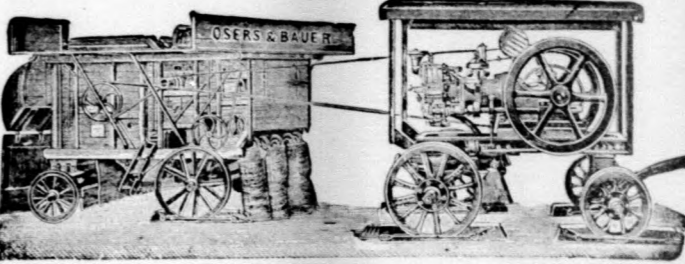
:: saját érdekük, ha, mielőtt megrendelést eszközölnék :: vízvezeték, központi fűtés, csatornázás, sodronykerítés és kavicsrosta-szükségleteikre, bizalommal fordulnak ajánlat- vagy felvilágosításért — melylyel díjtalanul szolgál —

GURSZKY JOZSEF

fém- és vasműveshez; műszaki iroda és műhely:

KASSA, Ferencz József-tér 14. sz. Telefon-sz.: 347.

Városok, községek, gazdaságok, házak stb. vízmű, csatornázás és központi fűtés tervezési és kivitelezési vállalat. Külön osztály mindennemű sodrony, vaskerítés s kavicsrosta készítésére.

Osers és Bauer kizárólagos MOTORGYAR
Wien, XX., Dresdnerstr. 81-83a.
Magyarországi fióktelep:
Bpest, VI., Podmaniczky-u. 18.

= BENZIN-LOKOMOBILOS =

cséplőszerevények a legszolidabb kivitelben.

Benzinmotorok! Szivógázmotorok!

A jelenkor legolcsóbb üzemereje, — 3 fillér üzemköltség óra löerőnkint.

Több száz telep üzemben. — Elsőrendű, szolid gyártmány!

Kedvező fizetési feltételek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Benzin-lokomobilos cséplőszerevényeink a többek között a következőknek tekinthetők meg üzemben:

Ifj. Rohody Pál, Berzel, Szabolcs m., 4 HP, Farkas Ferencz, Berzel, Szabolcs m., 4 HP, Jeskó Mihály, Csemernye, Varannó mellett, 8 HP, Dörner Károly, Nagyazar, Gálszécs mellett, 10 HP, Ziegler Zsigmond, Mogyorós, Mándok mellett, 4 HP, Kovács Albert, Berencs, Patroha mellett, 4 HP. cséplőszerevény.

74,877—1909., I. B. 1.

Tölgyfa-eladás tövön.

A tótsóvári m. kir. erdőhivatal helyiségében 1909. évi október hó 14-én délelőtt 10 órakor megtartandó nyilvános versenytárgyaláson zárt írásbeli ajánlatok útján tölgyfa-anyagok a következő csoportosítás mellett kerülnek eladásra.

1. csoport: A delnekakasfalvai erdőgondnokság A. üzemoszt. 25. tagja 2. sz. erdő-részletén 21:28 katasztr. holdon kijelölt és mintegy 539:1 m³ mufa- és 132:0 tűzifa-tartalommal becsült 860 darab tölgyfatörzs. Kikiáltási ár 7376 K 80 f. Bánatpénz 740 K.

2. csoport: A delnekakasfalvai erdőgondnokság A. üzemosztály 27. tagja 1. sz. erdő-részletén 61:46 katasztr. holdon kijelölt és mintegy 5456 m³ mufa- és 1358:7 m³ tűzifa-tartalommal becsült 8536 drb fatörzs. Kikiáltási ár 68,714 K 43 f. Bánatpénz 6900 korona.

3. csoport: A delnekakasfalvai erdőgondnokság A. üzemoszt. 27. tagja 2. számú erdő-részletén 62:10 katasztr. holdon kijelölt és mintegy 1887:5 m³ mufa- és 1158:6 m³ tűzifa-tartalommal becsült 3766 darab tölgyfatörzs. Kikiáltási ár 32,433 K. 03 f. Bánatpénz 3250 korona.

4. csoport: A parasznai erdőgondnokság A. üzemoszt. 12. tagja 23. számú erdő-részletén 10:00 katasztr. holdon kijelölt és mintegy 83:9 m³ mufa- és 353:1 m³ tűzifa-tartalommal becsült 1075 darab fatörzs. Kikiáltási ár 2481 K 10 f. Bánatpénz 248 K.

5. csoport: A parasznai erdőgondnokság A. üzemosztály 12. tagja 22. számú erdő-részletén 30:00 katasztr. holdon kijelölt és mintegy 796:5 m³ mufa- és 892:9 m³ tűzifa-tartalommal becsült 4545 drb fatörzs. Kikiáltási ár 14,081 K. 90 f. Bánatpénz 1410 korona.

A versenytárgyalási általános és részletes feltételek, valamint az ajánlati űrlapok és borítékok a földmívelési minisztérium I. B. erdészeti főosztályában, a tótsóvári erdőhivatalnál, valamint a delnekakasfalvai és parasznai erdőgondnokságnál beszerezhetők.

Budapest, 1909. évi szeptember hóban.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter.

482—1909. végreh. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. keresk. és váltószéknél 1908. évi 68.314. sz. végzése folytán, dr. Rigóczy Kálmán ügyvéd által képviselt Szállítványozási és Iparbank R.-T. felperes részére 3750 kor. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán lefoglalt és 1268 kor.-ra becsült ingóságokra az eperjesi kir. járásbíró 1909. V. II.190/16. számú végzésével az árverés elrendeltét, annak a korábbi vagy felülfoglaltatott követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, áperes lakásán Eperjesen (Fő-utca 135. sz. ház I. emeletén) leendő megtartására határidőül 1909. évi október hó 5-ik napjának délutáni 3 órája kitűztetik, a mikor a bíróság lefoglalt bűtorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzítés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldött írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Eperjes, 1909. szeptember 10.

Spányi Kálmán,
kir. bírósági végrehajtó.**Nádparipa-
liliomtej-szappan.**

Legenyhébb szappan üde arcbőr
biztosítására és szeplők ellen.

Mindenütt kapható!

**MOLL-FÉLE
SEIDLITZ-POR**

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz
Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor és altest-bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzített székrekedés, májbántalom, vértululás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona.
Hamisítások törvényileg fenytettek.

**MOLL-FÉLE
SÓS-BORSZESZ**

Csak akkor valódi,

ha mindegyik üveg Moll A.
védjegyét tünteti fel. A Moll-
féle sósberszesz nevezetesen
mint fájdalomcsillapító
beuorszólási szer köszvény,
csúsz és a meghűlés egyéb
következményeinél legismert-
tebb népszerű.

Egy önozott eredeti üveg ára 2 kor.

Moll-féle gyermek-szappan.

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyer-
mek- és női-szappan a bőr gyökeres gondozására és apo-
lasára úgy gyermekek, mint felnőttek számára.

Egy darab ára 40 fillér. Öt darabé 1 korona 80 fillér.

Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjeggyel van ellátva.

Fő-szétküldés:

Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által
Bécs, I., Tuchlauben 9.Vidéki megrendelések naponta posta-utánvet mellel teljesítotnek.
A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláír-
sával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

Védjegy: „Horgony“

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótleka

egy régióknak bizonyult házi szer, mely már sok év
óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvényél,
osznál és meghűléseknel.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt be-
vásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti
üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.—
és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. —
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz“,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

**Népszerű életbiztosító-társaság
megbízható és agilis képviselőt ke-
res helyben. E képviselet havonta
3—400 koronát is jövedelmezhet.
Ajánlatok „Helyi képviselet“ jellege
alatt Blockner I. hirdető-irodájába,
Budapest, IV., Sütő-utca 6. szám
:: :: alá küldendők. :: ::**

Acélgörredőny

I^a minőségűt ajánlunk
kartellen kívül, azon-
kívül faredőnyöket
(ablaknak, ajtónak),
lézredőnyöket (kü-
lönböző színekben),
ponyvaszerkezeteket
stb.

E. S. Rosenthal's Erben
Bécs (Wien), XV., Rosinagasse 19.**128. Ruhák műtisztítása! 128.**

A Fő-utca 128. számú házban levő

Sikorszky-féle műtisztító- és ruhajavító-intézetben

legszebben, legjobban és legolcsóbban lehet ruhákat tisztítani, javíttatni és vasaltatni,
gyorsan és pontosan; úgymint: férfiöltönyöket, női-ruhákat, asztalterítőket, gyermek-
ruhákat, fehér nemez-kalapokat, egyszerűval mindent, a mi csak posztó, szövet és kelme.

Sikorszky-féle műtisztító-intézet

Eperjes, Fő-utca 128. szám, a Kollégiumtól feljebb.

Keil-lakk

legkitünőbb mázolószer puha-padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény-padló számára.
Keil-féle fehér «Glasur»-fénymáz 90 fillér.
Keil-féle arany-fénymáz képkeretekhez 40 fill.
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.
Keil-féle legfinomabb cipő-krém 30 fillér.

Mindenkor kaphatók:

BOHRANDT J. V. czégnél, EPERJES.Igló: Fogyasztási szövetkezet. — Kassa: Ifj. Novelly Sándor utóda. — Kiszében:
Kassevits J. János.

Oh jaj!

Megfojt ez az
átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái,

az etvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona.
Próbadozoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NADOR“ GYÓGYSZERTÁR

Budapest, VI., Váci-körút 17.

Eperjesen kapható: Korn Vilmos, Kovaliczky Pál, Molitorisz István és Williger Pál gyógytárakban.
Bártfán: Löcherer Gyula és Tirscher István gyógytárakban.

Éljen!

Egger mellpasztillája
csakhamar meggyógyított.